

هوش معنوی

عفت زارع

www.ketab.ir

سرشناسه

زارع، عفت، ۱۳۵۷ -

عنوان و نام پدیدآور

هوش معنوی / عفت زارع.

مشخصات نشر

فیض آباد مه ولات : انتشارات جالیز، ۱۳۹۶.

مشخصات ظاهری

ح، ۷۹ ص.: جدول.

شابک

: ۹۷۸-۶۰۰-۹۹۲۷-۰۵-۰ ریال ۱۰۰۰۰۰

وضعیت فهرست نویسی

فیا

یادداشت

: کتابخانه: ص. ۷۵ - ۷۹.

موضوع

هوش معنوی

موضوع

Spiritual intelligence:

رده بندی کنگره

BF۴۳۱.۲۵۹ ۱۳۹۶:

رده بندی دیویی

: ۱۵۳/۹

شماره کتابشناسی ملی

: ۵۱۰۰۵۰۷

عنوان کتاب: هوش معنوی

نویسندگان: عفت زارع

ناشر: انتشارات جالیز

طراح جلد: صالح مقدم

تیراژ: ۱۰۰۰

نوبت چاپ: اول

تاریخ چاپ: ۱۳۹۶

قطع: وزیری

تعداد صفحات: ۱۱۳ صفحه

قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

شابک:

۹۷۸	۶۰۰	۱۱۳	۰۵	۰
-----	-----	-----	----	---

حق چاپ برای مؤلف محفوظ است.

خراسان رضوی، شهرستان مه ولات، فیض آباد بلوار مدرس ۴، انتشارات جالیز

تلفن: ۰۵۱۵۶۷۲۸۷۹۷ - ۰۹۱۵۹۳۰۹۹۶۳

فهرست مطالب

صفحه

عناوین

۱	مقدمه
۲	اهمیت موضوع هوش معنوی
۵	تعریف هوش معنوی
۱۲	ویژگی‌های اصلی و مشترک - اریف هوش معنوی
۱۴	هوش معنوی و مفهوم هوش‌های مختلف
۱۶	هوش هیجانی
۱۹	هوش معنوی به عنوان هوشی متمایز از هوش عمومی
۲۱	مفهوم سازی هوش معنوی
۲۳	آیا هوش معنوی معیارهای هوش را برآورده می‌سازد؟
۲۷	اجزاء هوش معنوی
۲۹	ابعاد هوش معنوی
۳۱	مؤلفه‌های هوش معنوی
۳۸	مؤلفه‌های هوش معنوی در اسلام
۴۱	مدل‌های هوش معنوی
۵۳	رشد هوش معنوی
۵۶	راه کارهای رشد و تقویت هوش معنوی از منظر آموزه‌های دین اسلام

- ۵۹..... پیشینه پژوهشی هوش معنوی
- ۶۳..... هوش معنوی در ارتباط با آگاهی متعالی
- ۶۶..... نقش آگاهی فردی در ابراز هوش معنوی
- ۶۹..... آگاهی از یک وجود الهی و رابطه آن با هوش معنوی
- ۷۱..... هوش معنوی و رابطه آن با مسائل وجودی
- ۷۳..... هوش معنوی و تصویر بزرگتر
- ۷۴..... نقش زیست‌شناسی در کنش هوش معنوی
- ۷۷..... اندازه‌گیری هوش معنوی
- ۸۲..... هوش معنوی و تفاوت‌های فردی
- ۸۴..... الگوهای معمول در تجربیات هوش معنوی
- ۸۶..... رابطه میان هوش معنوی و سلامت
- ۸۸..... خطرات بالقوه جستجوی هوش معنوی
- ۹۰..... توسعه هوش معنوی
- ۹۲..... کاربرد هوش معنوی در محیط کار
- ۹۶..... هوش معنوی، معنویت، مدیریت و رهبری
- ۱۰۱..... جایگاه هوش معنوی در سازمان
- ۱۰۵..... ضرورت تدوین الگوی هوش معنوی مبتنی بر آموزه‌های اسلامی
- ۱۰۹..... منابع و مآخذ

موضوع معنویت^۱، دل مشغولی همیشگی انسان است. هر چند پس از انقلاب های علمی و صنعتی در غرب، گستره نفوذ دین و معنویت رو به کاهش گذاشت تا جایی که تصور می شد دین به کلی رو به زوال است، اما در سالیان اخیر محرز شده است که دین و معنویت هر دو مورد توجه مجدد جوامع قرار گرفته اند. اینک ابراز علاقه به دین در عموم کشورهای اسلامی از جمله کشورهای خاورمیانه، آفریقا و همچنین، خاور دور مانند مالزی و سایر نقاط جهان چنان واضح است که از آن بیاداری اسلامی یاد می شود. مردم کشورهای مسیحی نیز که ده ها سال سردمداران الحاد بی دین در جهان بوده اند، در سالیان اخیر دوباره گرایش قابل ملاحظه ای به دین و معنویت نشان می دهند. حتی در جوامعی مانند آمریکا نوعی تشنگی نسبت به امور معنوی از جمله دین می شود. سالی از قبیل بی معنا شدن زندگی، احساس خلأ اخلاقی، اسارت بشر در دست تکنولوژی، تنش بین غرب با مذاهب مشرق زمین، آگاهی روزافزون انسان معاصر به دین و معنویت در این امر دخیل بوده است. هر روزه بر تعداد یافته های پژوهشی در زمینه های مختلف علمی به ویژه پزشکی، روان شناسی و جامعه شناسی که با گزاره های دینی همسو هستند یا لاقفل تناقضی با دین ندارند، افزوده می شود. این یافته ها که در سه دهه قبل اندک بودند، در سال های اخیر با یک شتاب ناگهانی در حال افزایش هستند. به طور مثال، در خصوص ارتباط بین دین و سلامتی چیزی حدود ۱۰۰ پژوهش پس از نیمه اول قرن بیستم وجود داشت که در دهه آخر این قرن، ناگهان به بیش از ۵۰۰۰ پژوهش مؤید ارتباط مثبت دین و سلامتی بالغ گردید و امروز با سرعت بیشتری در حال افزایش است،

^۱ - spirituality

به نحوی که شاید بتوان از آن به یک «نهضت علمی» تعبیر کرد (کینگ^۸، ۱۹۹۹)، ترجمه شجاعی، ۱۳۸۳).

اهمیت موضوع هوش معنوی

پیشرفت شدید روان شناسی در دهه های اخیر و کشف آثار گسترده و غیرقابل انکار دین و معنویت در همه ابعاد زندگی انسان، به خصوص نقش بی بدیل آن در آرامش روانی، بهداشت و سلامت روانی و حتی تأثیر جدی آن در کاهش و بهبود رنج های روحی، اختلالات روانی و ناهنجاری های احساسی و رجب رشد فزاینده و رو به گسترش مطالعات روانشناسی دین و معنویت در ابعاد مختلف (غروی، ۱۳۸۲). همان طور که پیشتر آمد، یکی از نتایج این توجه و علاقه گسترده روانشناسان به حوزه دین و معنویت، پیدایش مفاهیمی جدید در ادبیات روانشناسی بوده است. به علل گوناگون، جامعه روانشناسی ایران با این مفاهیم جدید آشنایی کمی دارد و به طور کلی ممکن است زایل اندی از پیدایش مفاهیم و رویکردهای جدید در حوزه روانشناسی بگذرد تا فضای دانشگاهی در ایران با آنها آشنا شود.

از آنجائی که هوش معنوی یک مفهوم جدید در روانشناسی است و پژوهش های اندکی در رابطه با این مفهوم در ایران صورت گرفته و مخصوصاً ابزاری دقیق و استاندارد که بتواند این سازه را اندازه گیری کند وجود ندارد، لذا ضروری است، این تست بر روی افراد مختلف از جمله دانشجویان اجرا شود تا بدین وسیله گامی در جهت استاندارد سازی آن در کشور عزیزمان ایران صورت پذیرد. از طرفی، این ابزار زمانی اهمیت پیدا خواهد کرد که وسیله ای استاندارد و مناسب برای کسانی که در این حوزه می خواهند پژوهش های بیشتری انجام دهند،

^۸ - King

به حساب آید. بنابراین، روشن است وجود ابزاری فنی (عملی بودن، اعتبار، روایی و نرم یابی) به منظور سنجش دقیق سازه هوش معنوی می تواند از اهمیت ویژه ای برخوردار باشد.

اهمیت معنویت و رشد معنوی در انسان، در چند دهه گذشته به صورتی روزافزون توجه روان شناسان و متخصصان بهداشت روانی را به خود جلب کرده است. پیشرفت علم روان شناسی از یک سو ماهیت پویا و پیچیده جوامع نوین از سوی دیگر، باعث شده است نیازهای معنوی بشر در برابر خواسته ها و نیازهای مادی قد علم کنند و اهمیت بیشتری بیابند. چنین به نظر می رسد که مردم جهان، امروزه بیش از پیش به معنویت و مسائل معنوی گرایش دارند و روان شناسان و روان پزشکان نیز به طول روزافزون در می یابند که استفاده از روش های سنتی و ساده، برای درمان اختلالات روانی کافی نیست (شالیدی و شیرافکن، ۱۳۸۳).

در طول چند دهه گذشته، نظریه های هوشمندگانه، فهم ما را از هوش در بین شناخت سنتی وسیع تر ساخته است، خصوصاً توانایی های سه تن و زبانی با تست هوش شناختی، هوش هیجانی^۱، خلاق، عملی، اجتماعی، وجودی و معنوی را^۲ برگرفته است (بار^۳ در ۲۰۰۰، گاردنر^۴ ۱۹۸۳ و ۲۰۰۰، امونز^۵ ۱۹۹۹ هالاما و استرایدر^۶ ۲۰۰۰ کلمن^۶ ۲۰۰۱، میلر و

۱ - emotional intelligence

۲ - Bar

۳ - Gardner

۴ - Emmons

۵ - Halama & Stridence

۶ - Goleman

سولاوی^۱، ۱۹۹۳، استرنبرگ^۲، ۱۹۹۷). همراه با هر شکل هوش، یک مدل نظری و ابزار سنجش توسعه یافته و برای سنجش مناسب ساختار هوش جدید روا شده است.

به موازات توسعه ساختار هوش هیجانی، هوش معنوی^۳ (SI) شامل مجموعه‌ای از توانایی‌هایی است که از منابع معنوی نشأت می‌گیرد، ساختارهای معنویت و هوش را وارد ساختار جدیدی می‌کند. هوش معنوی مستلزم توانایی‌هایی است که موارد معنوی را برای پیش‌بینی عملکرد، تطابق و ایجاد محصولات و دستاوردهای ارزشمند بکار می‌گیرد (امونز، ۱۹۹۹). می‌توان گفت، هوش معنوی مجموعه‌ای از توانایی‌هایی است که افراد برای بکار بردن، شکل دادن و دربرگرفتن منابع معنوی به ارزش‌ها و کیفیت‌ها به روشی که به عملکرد خوب روزانه و بهزیستی روانی دست یابد، کارایی برند که شامل پنج حوزه: هوشیاری، لطف حق، معنا، برتری و حقیقت است (امرم و دریو، ۲۰۰۴).

با توجه به این تعریف، می‌توان نتیجه گرفت که هوش معنوی موجب افزایش کیفیت عملکرد و بهزیستی روانی افراد می‌شود و در پژوهش‌ها نشان داده شده است، هوش معنوی با سلامت افراد رابطه مثبت دارد.

۱ - Mayer & Salovey

۲ - Sternberg

۳ - spiritual Intelligence (SI)

۴ - Amram & Dryer